

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 503/2014-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. januára 2015 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta v konaní o sťažnostiach [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Petrom Kováčsom, Rovinka 651, ktorými namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 D 21/2008, za účasti Okresného súdu Námestovo, takto

rozhodol:

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED] [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 D 21/2008 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie každej v sume po 5 500 € (slovom päťtisícpäťsto eur), ktoré im je Okresný súd Námestovo povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Námestovo je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 450,24 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťštyri centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Petra Kovácsa, Rovinka 651, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnostiam nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 11. júla 2014 doručené sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľky“), zastúpených advokátom JUDr. Petrom Kováčsom, Rovinka 651, vedené pod sp. zn. Rvp 8180/2014, sp. zn. Rvp 8181/2014 a sp. zn. Rvp 8182/2014, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 D 21/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažností vyplýva, že sťažovateľky sú účastníčkami dedičského konania po poručiťke [REDAKOVANÉ], zomrelej [REDAKOVANÉ], ktoré na okresnom súde začalo 6. mája 2003 a je vedené pod sp. zn. 2 D 21/2008.

Sťažovateľky okrem podrobného prehľadu procesných úkonov okresného súdu v sťažnosti uvádzajú: *„Skutočnosť, či je alebo nie je možné dosiahnuť medzi dedičmi dohodu o všeobecnej cene dedičstva alebo dohodu o rozdelení dedičstva nemôže byť pre konajúci súd dôvodom pre vytváranie zbytočných prietahov, práve naopak, konajúci súd sa mal s touto skutočnosťou vysporiadať už dávno a poskytnúť právam jednotlivých dedičov efektívnu a včasnú ochranu v záujme určenia všeobecnej ceny a rozdelenia dedičstva zákonným spôsobom.*

Okresným súdom nepriamo naznačovaná zodpovednosť účastníkov konania neschopných dospieť k dohode o všeobecnej cene dedičstva a rozdelení dedičstva za dĺžku konania je priam absurdná, nakoľko procesné predpisy upravujúce konanie o dedičstve ukladajú konajúcim súdom jasné povinnosti aj v prípadoch, ak nie je možné dosiahnuť dohodu dedičov.“

Podľa názoru sťažovateľiek *„súčasná dĺžka konania niekoľkonásobne prekračuje primeranú dĺžku trvania dedičského konania... postupom Okresného súdu Námestovo, ako aj Okresného súdu Dolný Kubín (v čase keď bol miestne príslušným súdom) došlo a dochádza k porušeniu... základných práv účastníka občianskeho súdneho konania, nakoľko súd mal súd nepochybne dostatočné množstvo času vo veci meritórne rozhodnúť a pokiaľ by vo veci postupoval riadne, zákonne a bez prietahov, mohlo bez akýchkoľvek pochybností byť predmetné konanie už dávno právoplatne skončené.“*

Každá zo sťažovateľiek ďalej uvádza, že jej *„prietahmi v predmetnom konaní... vznikla majetková i nemajetková ujma, nakoľko nemám možnosť užívať majetok, ktorý je dedičstvom po mojej matke a nemám možnosť brať z neho úžitky. Bez právoplatného rozhodnutia o nadobudnutí dedičstva pretrváva od úmrtia mojej matky stav právnej neistoty o tom, čo som ako jej zákonný dedič momentom jej smrti nadobudla do vlastníctva. Takýto*

stav trvajúci už viac ako 11 rokov je v právnom štáte neakceptovateľný a hrubým spôsobom zasahuje do mojich základných ľudských práv a slobôd“ preto žiada priznať primerané finančné zadostučinenie v sume 10 000 €.

Sťažovateľky v sťažnostiach poukázali na to, že ústavný súd už o porušení základných práv a slobôd okresným súdom v napadnutom konaní rozhodol vo vzťahu k jednému z dedičov nálezom sp. zn. IV. ÚS 18/2014 zo 16. apríla 2014, a vyjadrili názor, že došlo k „zásadnému zásahu“ do ich základného práva na súdnu ochranu, „pričom tento zásah spočíva najmä v tom, že spôsob a kvalita súdnej ochrany poskytnutej... právam a oprávneným záujmom garantovaným Ústavou Slovenskej republiky, v predmetnom konaní pred Okresným súdom Námestovo, ako aj Okresným súdom Dolný Kubín, v čase keď bol miestne príslušným súdom, bola na veľmi nízkej úrovni, v žiadnom prípade nezodpovedajúcej obsahu a rozsahu Ústavou Slovenskej republiky garantovaných práv účastníka konania“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnostiach sťažovateľky žiadajú, aby ústavný súd rozhodol, že ich základné práva „na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 D 21/2008, Dnot 118/2003 boli porušené“.

Okresnému súdu prikázal, „aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2 D 21/2008, Dnot 118/2003 konal bez zbytočných prietahov“.

Sťažovateľkám priznal každej „finančné zadostučinenie v sume 10 000 EUR (slovom desaťtisíc EUR), ktoré je Okresný súd Námestovo povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu“ a zaviazal okresný súd uhradiť im trovy konania.

Ústavný súd sťažnosti sťažovateľiek predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 503/2014-13 z 10. septembra 2014 ich spojil na spoločné konanie, prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 D 21/2008 a vo zvyšnej časti odmietol ako zjavne neopodstatnené.

Po prijatí sťažností na ďalšie konanie vyzval ústavný súd predsedníčku okresného súdu, aby sa k nim vyjadrila a oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka okresného súdu reagovala na výzvu ústavného súdu v prípise sp. zn. Spr 916/14 z 3. novembra 2014. Popri prehľade procesných úkonov súdu vo svojom vyjadrení uviedla, že súhlasí „s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti“.

Dňa 10. novembra 2014 vyzval ústavný súd právneho zástupcu sťažovateľiek, aby sa vyjadril, či trvajú na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenie predsedníčky okresného súdu k sťažnostiam na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právny zástupca sťažovateľiek v podaní doručenom ústavnému súdu 19. novembra 2014 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci a k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu nepovažuje za potrebné zaujať stanovisko.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľiek a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd zisťoval skutočnosti o doterajšom priebehu napadnutého konania zo sťažností, z obsahu spisu okresného súdu, spisu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 18/2014 a z písomného vyjadrenia predsedníčky okresného súdu, ktorá v rámci podrobného prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní najmä uviedla:

„- dňa 6. 5. 2003 bol Okresnému súdu Námestovo doručený úmrtý list [REDAKOVANÉ]
[REDAKOVANÉ], zomr. [REDAKOVANÉ] a konanie bolo vedené pod spisovou značkou 1D 200/03

- uznesením súdu zo dňa 19. 5. 2003 bolo začaté dedičské konanie a zároveň bol poverený [REDAKOVANÉ] ako súdny komisár na vykonanie potrebných úkonov vo veci prejednaní dedičstva po poručiteľke

- dňa 2. 6. 2003 bola na notárskom úrade spísaná zápisnica o predbežnom vyšetrení

- dňa 3. 6. 2003 boli žiadané PK (pozemnoknižné, pozn.) lustrácie a identifikácie parciel na meno poručiteľky z príslušnej správy katastra

- dňa 12. 11. 2003 bolo nariadené pojednávanie na deň 27. 11. 2003, ktoré bolo odročené na 18. 12. 2003

- dňa 18. 12. 2003 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom prítomní dedičia uzavreli dohodu o vyporiadaní dedičstva, osvedčenie o dedičstve nadobudlo právoplatnosť dňa 12. 12. 2003

- dňa 5. 10. 2004 bolo generálnym prokurátorom podané Najvyššiemu súdu SR mimoriadne dovolanie v uvedenej veci

- rozsudkom Najvyššieho súdu SR č. k. 5 M Cdo 10/2004 zo dňa 31. 3. 2005 bolo osvedčenie o dedičstve vydané notárom zrušené a vec vrátená Okresnému súdu Dolný Kubín na ďalšie konanie, ktorému bol spis doručený 12. 5. 2005

- dňa 18. 7. 2005 bolo nariadené pojednávanie na deň 30. 8. 2005, ktoré však bolo zrušené a bol určený nový termín pojednávania na deň 20. 9. 2005

- pojednávanie dňa 20. 9. 2005 bolo odročené

- dňa 12.12.2005 bola žiadaná príslušná správa katastra o výpis z PK prot. č. 723 a identifikácia

- dňa 11. 1. 2006 bolo nariadené pojednávanie na deň 19. 1. 2006, ktoré bolo odročené na deň 23. 3. 2006 z dôvodu, že sa nedostavili dedičia okrem [REDAKOVANÉ]

- pojednávanie dňa 23. 3. 2006 bolo odročené na 25. 4. 2006 z dôvodu, že sa nedostavila jedna z dedičiek a dňa 25. 4. 2006 bolo opätovne odročené pojednávanie na neurčito

- dňa 12. 6. 2006 bolo nariadené pojednávanie na deň 27. 6. 2006, ktoré bolo odročené z dôvodu, že dedič [REDAKOVANÉ] odišiel z dedičského konania, pretože s navrhovanou dohodou nesúhlasil

- dňa 13. 4. 2007 predložil súdny komisár spis s návrhom uznesenia o potvrdení nadobudnutia dedičstva, ktoré súd vydal dňa 21. 12. 2007, proti ktorému bolo zo strany dediča [REDAKOVANÉ] podané odvolanie dňa 5. 3. 2008.“

V súvislosti s prechodom súdnictva na novozriadený Okresný súd Námestovo zákonom č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 511/2007 Z. z.“), bola predmetná vec odovzdaná na prerokovanie a rozhodnutie Okresnému súdu Námestovo, kde jej bola pridelená nová spisová značka 2 D 21/2008. Ďalší priebeh konania je vo vyjadrení okresného súdu opísaný takto:

„- dňa 25. 4. 2008 bolo zaslané odvolanie na vyjadrenie ostatným dedičom a dňa 23. 5. 2008 bol spis predložený Krajskému súdu v Žiline za účelom rozhodnutia o odvolaní

- uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 7 CoD 12/2008-132 zo dňa 25. 6. 2008 bolo uznesenie okresného súdu zrušené a vec vrátená dňa 1. 10. 2008 na ďalšie konanie. Po doručení uznesenia odvolacieho súdu účastníkom konania, bol spis predložený dňa 9. 12. 2008 súdnemu komisárovi (skutočnosť zistená z histórie spisu v elektronickom registri súdu)

- súdny komisár dňa 8. 3. 2011 vyžiadal dedičský spis (súvisiaci dedičský spis, pozn.) z Okresného súdu Dolný Kubín

- súdny komisár uznesením zo dňa 16. 3. 2011 ustanovil znalca z odboru starožitnosti na podanie znaleckého posudku a taktiež uznesením zo dňa 16. 3. 2011 ustanovil znalca z odboru umelecké diela na podanie znaleckého posudku, proti ktorým uzneseniam bolo zo strany dedičov podané odvolanie a súdny komisár dňa 8. 4. 2011 predložil spis súdu

- súd uznesením č. k. 2 D 21/2008-153 zo dňa 13. 5. 2011 uložil dedičom zložiť zálohu na znalecké dokazovanie

- súd uznesením č. k. 2 D 21/2008-154 zo dňa 13. 5. 2011 ustanovil znalca z odboru starožitnosti

- súd uznesením č. k. 2 D 21/2008-155 zo dňa 13. 5. 2011 ustanovil znalca z odboru umelecké diela

- dňa 6. 6. 2011 bolo zo strany jednej z dedičiek podané odvolanie voči uzneseniu o povinnosti zložiť zálohu na znalecké dokazovanie

- dňa 6. 7. 2011 oznámila ustanovená znalkyňa, že jej nebolo umožnené vykonať ohliadku artefaktov, ktoré sú predmetom súdneho sporu a na základe toho znalkyňa nemôže zhotoviť a podať znalecký posudok

- dňa 27. 7. 2011 bol spis predložený Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o odvolaní jednej zo sťažovateľiek proti uzneseniu o zložení zálohy na znalecké dokazovanie, ktorý vrátil spis dňa 16. 8. 2011 bez meritórneho rozhodnutia a po odstránení väd vytknutých krajským súdom, okresný súd dňa 11. 11. 2011 opätovne predložil spis Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o predmetnom odvolaní

- uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 8 CoD 21/2011-173 zo dňa 30. 12. 2011 bolo uznesenie okresného súdu potvrdené, spis bol vrátený fyzicky okresnému súdu dňa 30. 1. 2012

- dňa 1. 3. 2012 boli súdom vyzvaní dedičia, aby oznámili, resp. presne určili miesto, kde sa nachádzajú predmety pre ocenenie príslušným znalcom ustanoveným súdom, na ktorú výzvu reagoval len jeden z dedičov, a preto súd dňa 27. 4. 2012 opätovne urgoval ostatných dedičov na podanie správy, na ktorú výzvu reagovala [REDAKOVANÉ] prostredníctvom svojho právneho zástupcu

- dňa 11. 6. 2012 súd vyzval právneho zástupcu dedičky [REDACTED], aby súdu zaslal presný zoznam hnuteľných vecí patriacich do dedičstva po poručiťelke, ktoré boli predmetom predaja v roku 2004 a zároveň vyzval ostatných dedičov opätovne na oznámenie, kde sa nachádzajú ostatné predmety patriace do dedičstva

- uznesením súdu č. k. 2 D 21/2008-197 zo dňa 8. 10. 2012 boli zrušené uznesenia o ustanovení znalcov č. k. 2 D 21/2008-154 a č. k. 2 D 21/2008-155

- dňa 4. 12. 2012 bol spis opätovne predložený na ďalšie konanie súdnemu komisárovi

- súdny komisár dňa 7. 1. 2013 žiadal príslušnú správu katastra o aktualizáciu PK lustrácie a identifikácie parciel, príp. výpisu z LV (list vlastníctva, pozn.) na meno poručiťelky

- dňa 16. 5. 2013 súdny komisár žiadal Správu katastra Námestovo o podanie ďalšej správy

- dňa 27. 5. 2013 súdny komisár vyzval dedičov (právnych zástupcov) na predloženie návrhu dohody o všeobecnej cene pozemkových nehnuteľností

- dňa 28. 5. 2013 súdny komisár požiadal Centrálnu elektronickú registratúrne stredisko Liptovský Mikuláš o doručenie kópie právoplatného Rozhodnutia Okresného úradu Námestovo - katastrálny odbor zo dňa 17. 3. 1999, na základe ktorej žiadosti bolo dňa 7. 6. 2013 oznámené Geodetickým a kartografickým ústavom v Bratislave, že nie sú oprávnení poskytovať listiny tretím osobám, tieto je potrebné vyžiadať cestou príslušnej správy katastra

- súdny komisár dňa 21. 6. 2013 opätovne žiadal Centrálnu elektronickú registratúrne stredisko Liptovský Mikuláš o doručenie kópie právoplatného Rozhodnutia Okresného úradu Námestovo – katastrálny odbor zo dňa 17. 3. 1999 a zároveň žiadal Správu katastra Námestovo o vyhotovenia listov vlastníctva

- dňa 8. 7. 2013 súdny komisár zaslal dedičom návrh dohody o cene nehnuteľností jednej z dedičiek

- dňa 18. 11. 2013 bolo nariadené pojednávanie na deň 16. 12. 2013, ktoré bolo odročené na deň 4. 2. 2013, pričom dňa 17. 12. 2013 bola zaslaná dedičom oprava dátumu pojednávania na deň 4. 2. 2014, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu uloženia

povinnosti právneho zástupcovi jedného z dedičov predložiť návrh dohody o všeobecnej cene dedičstva i o rozdelení dedičstva.

Z dôvodu úmrtia notára [REDAKOVANÉ] bola prejednaním dedičstva poverená súdna komisárka [REDAKOVANÉ] poverením súdu zo dňa 6. 5. 2014, ktorá po naštudovaní spisu nariadila pojednávania na deň 30. 10. 2014 o 10.00 hod., keď z neúčasti na pojednávaní sa ospravedlnil právny zástupca [REDAKOVANÉ] pre kolíziu s pojednávaním na Okresnom súde Námestovo, o čom boli ďalší účastníci a dedičia vyrozumení a bol stanovený nový termín pojednávania na deň 27. 11. 2014 o 13.00 hod.“

Ústavný súd zo spisu zistil, že prehľad úkonov okresného súdu obsiahnutý v písomnom vyjadrení jeho predsedníčky zodpovedá obsahu spisu, a preto ho považoval za relevantný podklad pre svoje rozhodovanie.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 D 21/2008 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48

ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosti sťažovateliek.

1. Pokiaľ ide o zložitost' veci, ústavný súd je toho názoru, že dedičské konanie tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, pričom výklad a používanie právnej úpravy v dedičských veciach sú stabilizované, a preto ich z právneho hľadiska nemožno v zásade považovať za zložité (II. ÚS 181/2010). Zo skutkového hľadiska ústavný súd zastáva názor, že ide o vec, ktorú možno považovať za fakticky zložitejšiu, a to z dôvodu potreby zabezpečiť pre rozhodovanie zoznam hnuteľných vecí patriacich do dedičstva spolu s ich ohodnotením. Ústavný súd ale zároveň konštatuje, že faktická zložitost' veci nemôže ospravedlniť skutočnosť, že vec ani po uplynutí jedenástich rokov od začatia konania nie je dosiaľ právoplatne skončená.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorú by bolo potrebné pripísať na ľarchu sťažovateliek, ktoré sú účastníčkami dedičského konania, v súvislosti s prieťahmi v napadnutom konaní.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného

súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z obsahu sťažnosti a zo zapožičaného súdneho spisu vyplýva, že napadnuté konanie po poručiteľke [REDAKOVANÉ], zomrelej [REDAKOVANÉ], začalo na bývalom Okresnom súde Námestovo 6. mája 2003.

Zákonom č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.) v znení neskorších predpisov došlo od 1. januára 2005 k prechodu výkonu súdnictva, všetkých práv a povinností vrátane prechodu správy majetku štátu, práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných právnych vzťahov a práv a povinností z osobitných vzťahov sudcu k štátu z bývalého Okresného súdu Námestovo v dôsledku jeho zrušenia na Okresný súd Dolný Kubín.

V súlade so zákonom č. 511/2007 Z. z. sa od 1. januára 2008 na prerokovanie a rozhodnutie vo veci stal miestne a vecne príslušný novozriadený Okresný súd Námestovo.

Neoddeliteľnou súčasťou prechodu súdnictva v danej veci je aj prenesenie zodpovednosti za prieťahy v konaní, a preto je potrebné v tomto zmysle hodnotiť napadnuté konanie ako celok s tým, že zodpovednosť za jeho celý doterajší priebeh nesie okresný súd.

Ústavný súd zistil v priebehu napadnutého konania obdobie neodôvodnenej nečinnosti od 9. decembra 2008 (po doručení uznesenia odvolacieho súdu bol spis predložený súdnemu komisárovi) do 8. marca 2011 (súdny komisár vyžiadala z Okresného súdu Dolný Kubín súvisiaci dedičský spis). Z uvedeného vyplýva, že nečinnosť v danom štádiu napadnutého konania presiahla 2 roky.

Okrem nečinnosti hodnotí ústavný súd postup Okresného súdu Dolný Kubín, kde prebiehalo konanie pôvodne vedené pod sp. zn. 1 D 200/2003, Dnot 118/2003, a neskôr aj postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 D 21/2008, Dnot 118/2003 ako taký, ktorému chýbala efektívnosť a účelnosť, čo malo výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

O neefektívnosti postupu v konaní svedčí aj skutočnosť, že po podaní mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom Slovenskej republiky proti osvedčeniu o dedičstve sp. zn. 1 D 200/2003, Dnot 118/2003 z 27. novembra 2003 Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom sp. zn. 5 M Cdo 10/2004 z 31. marca 2005 osvedčenie o dedičstve z 27. novembra 2003 zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Dolný Kubín na ďalšie konanie. Najvyšší súd v odôvodnení rozsudku z 31. marca 2005 okrem iného uviedol:

„V prvom rade treba uviesť, že ak v konaní o dedičstve jeden z dedičov navrhne i v zastúpení druhého z dedičov dohodu, ktorá sa svojimi dôsledkami blíži k odmietnutiu dedičstva (§ 463 Občianskeho zákonníka), je potrebné pred rozhodnutím o vydaní osvedčenia skúmať, či medzi splnomocniteľom a splnomocnencom neexistuje rozpor v záujmoch (§ 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Je preto v takom prípade potrebné, najmä ak nie je táto možnosť na uzavretie dohody výslovne obsiahnutá v predloženej plnej moci udelenej dedičom inému dedičovi, vypočítať ho na jej obsah a tak zistiť, či je taká dohoda výrazom skutočnej zhodnej vôle dedičov, alebo nie je.

V prejednávanej veci konajúci notár neskúmal dôsledne rozpor medzi záujmami syna a dediča nebohej [REDAKOVANÉ], ktorý v konaní bol aj splnomocnencom dedičiek [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], a týmito splnomocniteľkami. Nezaoberala sa ani rozsahom tohto písomne udeleného plnomocnenstva a dôsledne nezisťoval oprávnenie na uzavretie dohody o vypořádání dedičstva.

Z obsahu spisu je tiež nepochybné, že pojednávanie na prejednanie dedičstva bolo notárom nariadené na 27. novembra 2003 o 12.00 hod. na podpísanom notárskom úrade. Pojednávanie bolo odročené na 18. decembra 2003 o 8.00 hod., ktoré pojednávanie uskutočnilo, a ako vyplýva z obsahu zápisnice, dedičia uzavreli o vypořádání dedičstva

dohodu, o čom notár ako súdny komisár vydal osvedčenie o dedičstve, avšak s dátumom rozhodnutia 27. novembra 2003. Treba súhlasiť s tvrdením dovolateľa, že prejednanie dedičstva sa uskutočnilo s neskorším dátumom ako je na rozhodnutí uvedené. Za daných okolností nemožno preto vylúčiť, či dedičky mali vôbec vedomosť o prebiehajúcom prejednávaní dedičstva 18. decembra 2003.“

Neefektívnosť a nesústredenosť postupu sa prejavila aj v ďalšom priebehu napadnutého konania, keďže Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 7 Co D 12/2009 z 25. júna 2008 zrušil uznesenie Okresného súdu Dolný Kubín sp. zn. 1 D 200/2003 z 21. decembra 2007 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd v odôvodnení uznesenia z 25. júna 2008 konštatoval, že bolo porušené základné právo účastníka konania na spravodlivý proces, pretože sa nemohol vyjadriť ku všetkým skutočnostiam, na základe ktorých okresný súd dospel ku skutkovým a právnym záverom.

Ďalej krajský súd uviedol, že okresný súd nedostatočne odôvodnil, „*akým spôsobom sa vysporiadal s návrhom dediča [REDAKOVANÉ] na vypracovanie znaleckého posudku obrazu [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]...“*, keďže umelecký obraz bol zahrnutý do dedičstva a sťažovateľ v priebehu napadnutého konania so stanovením jeho ceny nesúhlasil. Napokon krajský súd v odôvodnení konštatoval, že „*okresný súd dôsledne nepostupoval ani pri vyhodnotení skutočnosti pri potvrdení dedičstva u nehnuteľnosti uvedenej pod II. 2 uznesenia...“*, a taktiež poukázal na to, že „*Rozhodnutie okresného súdu je nepreskúmateľné aj v časti, pokiaľ určil odmenu notára..., keďže nie je zřejmé, za aké úkony súdnemu komisárovi bola priznaná a aké hotové výdavky mu vznikli...“*.

V súvislosti so zisteným neefektívnym a nesústredeným postupom okresného súdu ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého nielen nečinnosť, ale aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej

neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

Ústavný súd napokon dodáva, že z ústavnoprávneho hľadiska nie je akceptovateľné, aby napadnuté konanie nebolo skončené ani po viac ako 11 rokoch od jeho začatia.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 D 21/2008 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Sťažovateľky sa tiež domáhali, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v namietanom konaní bez zbytočných prieťahov. Ústavný súd tejto časti sťažností nevyhovел vzhľadom na skutočnosť, že okresnému súdu už nálezom č. k. IV. ÚS 18/2014-25 zo 16. apríla 2014 prikázal, aby konal v tomto konaní bez zbytočných prieťahov (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo

alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľky sa domáhajú priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € pre každú z nich z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vychádzajúc z doterajšej dĺžky napadnutého konania, ako aj období, v ktorých došlo k neefektívnej činnosti okresného súdu, zohľadňujúc i jeho dlhodobú nečinnosť, ústavný súd dospel k názoru, že priznanie finančného zadosťučinenia v sume 5 500 € pre každú zo sťažovateľiek bude primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľiek, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátom JUDr. Petrom Kovácsom. Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania

z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 € (za 2 úkony urobené v roku 2014).

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Každej zo sťažovateľiek priznal za každý úkon vykonaný v roku 2014 sumu 134 €, čo po znížení o 50 % podľa § 13 ods. 2 vyhlášky predstavuje sumu 402 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 2 úkony pri troch sťažovateľkách vykonané v roku 2014 po 8,04 €, čo spolu predstavuje sumu 450,24 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľiek (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2015